

การศึกษาแนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียนในสถานศึกษา
โดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง : กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น

A STUDY OF DECREASING STUDENT VIOLENCES IN SCHOOL BY
MEDIATOR: A CASE STUDY OF KHON KAEN TECHNICAL COLLEGE

ธนภัทร แสงจันทร์ ดร.ชัยญา อภิपालกุล
สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางในการลดความรุนแรงของนักเรียนในสถานศึกษา โดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาในครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครู จำนวน 2 คน และตัวแทนนักเรียน จำนวน 12 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบทดสอบ แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเพื่อศึกษาแนวทางในการลดความรุนแรงของนักเรียนในสถานศึกษา โดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

จากการนำรูปแบบการลดความรุนแรงของนักเรียนในสถานศึกษา โดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง ที่ผู้ศึกษาได้สังเคราะห์ขึ้นจากการศึกษาเอกสาร และการถอดบทเรียนของโรงเรียนพนมสารคาม พนมอคู่วิทยา ประยุกต์เข้ากับบริบทของสถานศึกษา มาทดลองใช้ในวิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น ได้แนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียนในสถานศึกษา 6 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การคัดเลือกตัวแทนนักเรียน นักศึกษา โดยคัดเลือกจากคณะกรรมการองค์การช่างเทคนิคในอนาคตแห่งประเทศไทย (อชท.) หน่วยวิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น และเปิดโอกาสให้นักเรียนที่มีความรู้ความสามารถ เสียสละ เป็นผู้ที่มีความตั้งใจ มีความพร้อมในการสมัครเข้าเป็นคณะทำงานด้วย

ขั้นตอนที่ 2 การฝึกอบรมให้ความรู้พื้นฐาน เพื่อสร้างความตระหนัก และเห็นความสำคัญ โดยการจัดอบรมให้ความรู้ในเรื่อง ความขัดแย้ง ความรุนแรง การสร้างความสมานฉันท์ และการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง โดยความร่วมมือของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดขอนแก่น และสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดขอนแก่น

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 17
และการสัมมนาวิชาการเพื่อเผยแพร่งานวิจัยสู่ชุมชน ครั้งที่ 5

ขั้นตอนที่ 3 การฝึกทักษะการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางจากสถานการณ์จำลอง โดยเชิญวิทยากรที่มีความรู้ และประสบการณ์ทางด้าน การเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางโดยตรง มาให้ความรู้ในการฝึกทักษะ

ขั้นตอนที่ 4 การศึกษาดูงานการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง โดยจัดให้มีการศึกษาดูงานการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง ในสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับการเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เช่น สำนักงานยุติธรรมจังหวัดขอนแก่น และสถานีตำรวจภูธรจังหวัดขอนแก่น เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 5 การฝึกปฏิบัติจากสถานการณ์จริงในสถานศึกษา โดยจัดให้มีการฝึกปฏิบัติการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางจากสถานการณ์จริงในสถานศึกษา มีข้อตกลงร่วมกันเป็นแนวนโยบาย กำหนดกฎ กติกา เพื่อให้เข้าใจแนวปฏิบัติที่ถูกต้อง มีการแต่งตั้งและมอบหมายหน้าที่กันให้ชัดเจนในการปฏิบัติงาน และมีห้องสำหรับการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางโดยเฉพาะ

ขั้นตอนที่ 6 สรุปและประเมินผลการนำแนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียน โดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางมาใช้ในสถานศึกษา ด้วยวิธีการสนทนากลุ่มอย่างต่อเนื่องเป็นระยะอย่างน้อยเดือนละครั้ง และรายงานผลให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้บริหารสถานศึกษาทราบ

จากการดำเนินการตามรูปแบบแนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียนในสถานศึกษา โดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางทั้ง 6 ขั้นตอน พบว่ากลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางเพิ่มขึ้น จะเห็นได้จากผลต่างของคะแนนทดสอบก่อนและหลังการอบรมเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 35 ทำให้สามารถปฏิบัติการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางได้ถูกต้องตามกระบวนการด้วยความมั่นใจ ในกรนำรูปแบบดังกล่าวมาทดลองใช้ในสถานศึกษา เนื่องจากเป็นช่วงระยะเวลาสั้นๆ จึงยังไม่พบว่าสถิติการทะเลาะวิวาทของนักเรียนลดลงอย่างชัดเจนนัก เพียงแต่พบว่าสถิติไม่เพิ่มขึ้น และมีแนวโน้มว่าจะลดลงเรื่อยๆ ทั้งนี้เพราะนักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีการขยายผล และประชาสัมพันธ์หน้าเสาธงสู่เพื่อนๆ ทำให้นักเรียนบางส่วนเริ่มมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการลดความรุนแรงบ้างแล้ว

ABSTRACT

This study aimed to investigate the decreasing of student violence in school by mediator for Khon Kaen Technical College. Target group consisted of 15 persons including an administrator, 2 teachers and 12 student representatives. Test form, observation form and interviewing form, created by researcher for decreasing student violence in school by mediator, were used as instruments for collecting data.

Data were then synthesized for creating the model of decreasing student violence in school through investigating related document and extracting the content

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 17
และการสัมมนาวิชาการเพื่อเผยแพร่งานวิจัยสู่ชุมชน ครั้งที่ 5

from textbook of Panom Sarakham School (Panom Adunwitthaya). The model was accordingly applied to use in Khon Kaen Technical College regarding to its circumstances. Finally, 6 steps were found as the ways to decrease violence of students in school as follows;

1) **Selecting of student representatives** were made by the committee of Thailand Future Technician Organization through Khon Kaen Technical College campus. Outstanding students were allowed to join this work as well as those who sacrificed and volunteered.

2) **Training of basic knowledge** was held in the topic of disagreement, violence, creating of reconciliation and mediation. Khon Kaen Justice Provincial Office and the Khon Kaen Probation Provincial Office

3) **Practicing mediation** was brought out to train students through simulation scenario in Mediation Team. Expertise instructors were invited to educate students the process of mediation as well as training according to each simulation scenario.

4) **Study tour of mediation** was organized in the mediating or equivalent organization such as Khon Kaen Justice Provincial Office and Khon Kaen Police Station.

5) **Practicing in school** based on joint agreement through the policy, rule and regulation to understand true process of mediation. The appointment of position and duty had been clearly organized as well as the available of mediation room.

6) **Continuous Summarizing and evaluating** the implementation of decreasing student violence by mediator to school, using technique of Focus Group Discussion, at least once a month before reporting to school administrator and related section respectively.

After implementing 6 steps of decreasing of student violence in school by mediator, it was found that target group could understand the process of mediation rather than before as the 35% increasing of post-test score comparing to pre-test of training was seen. Consequently, they could confidently perform the model of mediation in school according to true process. The evaluation problem of implementing this model had been found that the short period of study could not clearly find the decreasing of argument. However, the statistic of violence did not

increase and tend to be continuously decreased because the mediation method was informed and distributed to friends by group of target students.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนไทยในปัจจุบัน มีข่าวความรุนแรงในเรื่องการทะเลาะวิวาทของนักเรียนไทยออกมาให้เห็นมากมาย ทั้งในสื่อโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ โดยเฉพาะนักเรียนอาชีววะ ที่มักจะมีการทะเลาะวิวาทบ่อยครั้งจนเป็นเหตุให้เกิดความสูญเสียและปัญหาอื่นๆ ตามมา ดังนั้นแล้วการแก้ปัญหาเรื่องการทะเลาะวิวาทของนักเรียนไทยจึงต้องเกิดจากความร่วมมือของทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นตัวนักเรียนเองที่ต้องพยายามควบคุมอารมณ์ของตนเอง ทางสถาบันและครูต้องหมั่นอบรมและตรวจดูความเรียบร้อยของนักเรียนในโรงเรียน และที่สำคัญที่สุดคือครอบครัวที่ต้องให้ความดูแลเอาใจใส่บุตรหลานให้มากกว่านี้ (มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ, 2546)

ปัญหาการก่อเหตุทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวศึกษาดูเหมือนจะเป็นมะเร็งร้ายที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) และกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) จะต้องตระหนักและให้ความสำคัญในการแก้ปัญหามารุนแรงในเด็กอาชีววะมากกว่านี้แล้ว ไม่เช่นนั้นการตั้งเป้าว่า ปีการศึกษา 2548 จะต้องจงใจให้นักเรียนมาเข้าเรียนอาชีววะ เพื่อผลิตกำลังคนด้านแรงงานฝีมือในการพัฒนาประเทศก็จะมีสถิติลดลงแน่ เพราะคงไม่มีผู้ปกครองคนใดปล่อยให้ลูกหลานมาใช้ชีวิตที่เสี่ยงต่อความปลอดภัยแน่นอน (สำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา, 2547)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาโดย นายวีระศักดิ์ วงษ์สมบัติ เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้ประกาศเจตนารมณ์ขับเคลื่อนนโยบายลงสู่การปฏิบัติ ซึ่งมีเป้าหมายเพิ่มปริมาณผู้เรียนอาชีวศึกษา และพัฒนาคุณภาพ ผู้จบการศึกษาให้ตรงกับสมรรถนะในการทำงานอย่างแท้จริง ซึ่งได้กำหนดมาตรการ 12 ข้อ เป็นกรอบการปฏิบัติงานของสถานศึกษาในสังกัด 404 แห่งทั่วประเทศ ประจำปีการศึกษา 2550 ในข้อที่ 9 ได้ระบุไว้ว่า คุณธรรมนำวิชาชีพ สร้างเจตคติ ปลูกจิตสำนึก และปรับพฤติกรรมของนักเรียนและบุคลากร ด้วยระบบคุณธรรมนำวิชาชีพ รวมทั้งการสร้างวัฒนธรรมที่เน้นคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสามัคคี สันติวิธี และวิถีชีวิตของประชาธิปไตย (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2550)

จากผลการดำเนินงานตาม โครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของวิทยาลัยเทคนิคขอนแก่นที่ผ่านมา ปัญหาความรุนแรงของนักเรียน เช่น การทะเลาะวิวาท การทำร้ายร่างกาย ฯลฯ ยังคงมีปัญหาลูกอยู่ในระดับมาก สถิติในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 พบว่ามีสูงถึง 104 ราย ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียนในสถานศึกษา โดยใช้วิธีการ

เจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง เพื่อให้นักเรียนมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการลดความรุนแรง อีกทั้งเป็นการสร้างความสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาต่อไป

คำถามของการวิจัย

แนวทางในการลดปัญหาความรุนแรงของนักเรียนในสถานศึกษา โดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง มีกระบวนการในการดำเนินการอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางในการลดความรุนแรงของนักเรียนในสถานศึกษา โดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาในครั้งนี้ประกอบด้วย

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง จากรองผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษา
- 2) ครูผู้สอน จำนวน 2 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง จากครูหัวหน้างานอาจารย์ที่ปรึกษา และครูหัวหน้างานปกครอง
- 3) นักเรียน จำนวน 12 คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง จากตัวแทนนักเรียน ที่ได้รับคัดเลือกเป็นคณะกรรมการองค์การช่วงเทคนิคในอนาคตแห่งประเทศไทย (อชท.) หน่วยงานวิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น ประจำปีการศึกษา 2552

2. ตัวแปรที่ศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้มุ่งศึกษาแนวทางในการลดความรุนแรงของนักเรียนในสถานศึกษา โดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง ตามรูปแบบที่ได้สังเคราะห์ขึ้นจากการศึกษาเอกสารและการถอดบทเรียนของโรงเรียนพนมสารคาม พนมอดุลวิทยา ประยุกต์เข้ากับบริบทของสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) การคัดเลือกตัวแทนนักเรียน
- 2) การฝึกอบรมให้ความรู้พื้นฐาน
- 3) การฝึกทักษะการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง
- 4) การศึกษาดูงานการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง
- 5) การฝึกปฏิบัติจากสถานการณ์จริงในสถานศึกษา

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 17
และการสัมมนาวิชาการเพื่อเผยแพร่งานวิจัยสู่ชุมชน ครั้งที่ 5

6) การสรุปและประเมินผล

3. ระยะเวลา

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2552 – 31 มีนาคม 2553

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ซึ่งมีวิธีดำเนินการศึกษาตามขั้นตอนดังนี้

- 1) ศึกษาดูงานจากโรงเรียนพนมสารคาม พนมอคู่วิทยา และสำนักงานยุติธรรมจังหวัดขอนแก่น เข้าร่วมประชุม โครงการที่เกี่ยวข้องกับการลดความรุนแรง
- 2) ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 3) วิเคราะห์ สังเคราะห์ รูปแบบที่ได้จากการศึกษาดูงาน และการศึกษาเอกสาร งานวิจัย เพื่อให้ได้รูปแบบแนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียน โดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง ที่สอดคล้องกับบริบทของวิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น
- 4) นำรูปแบบแนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียนโดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางที่ได้ พร้อมเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ และนำมาแก้ไขปรับปรุง
- 5) นำรูปแบบแนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียนในสถานศึกษา โดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญไปดำเนินงานตามขั้นตอนดังต่อไปนี้
 - 5.1) คัดเลือกตัวแทนนักเรียน นักศึกษา
 - 5.2) จัดฝึกอบรมให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความรุนแรง
 - 5.3) จัดอบรมการฝึกทักษะการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง
 - 5.4) นำนักเรียนศึกษาดูงาน การเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางจากสถานการณ์จริง
 - 5.5) ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางจากสถานการณ์จริง
 - 5.6) สรุปและประเมินผลการนำรูปแบบการลดความรุนแรงของนักเรียนในสถานศึกษาโดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางไปใช้ ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม
- 6) เก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และนักเรียน หลังจากการนำรูปแบบการลดความรุนแรงไปใช้ในแต่ละขั้นตอน โดยใช้แบบทดสอบ แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์
- 7) สรุปผลการนำรูปแบบการแก้ปัญหาความรุนแรงของนักเรียน โดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางไปใช้ เพื่อให้ได้แนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียนในสถานศึกษา

สรุปผลการวิจัย

จากการนำรูปแบบการลดความรุนแรงของนักเรียนในสถานศึกษา โดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง ทำให้ได้แนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียนในสถานศึกษา โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การคัดเลือกตัวแทนนักเรียน นักศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การฝึกอบรมให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความรุนแรง

ขั้นตอนที่ 3 การฝึกทักษะการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง

ขั้นตอนที่ 4 การศึกษาดูงานการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง

ขั้นตอนที่ 5 การฝึกปฏิบัติจากสถานการณ์จริงในสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 6 สรุปและประเมินผลการนำแนวทางการลดความรุนแรง มาใช้ในสถานศึกษา ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม

จากการดำเนินการตามรูปแบบการลดความรุนแรงของนักเรียนในสถานศึกษา โดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง พบว่าปัญหาความรุนแรงของนักเรียนในสถานศึกษาไม่เพิ่มขึ้น และมีแนวโน้มที่จะลดลงเรื่อยๆ ทั้งนี้เพราะนักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีการขยายผล และประชาสัมพันธ์สู่เพื่อนๆ ทำให้นักเรียนบางส่วนเริ่มมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการลดความรุนแรงบ้างแล้ว ส่วนนักเรียนคู่กรณีที่เคยทะเลาะวิวาทกัน เมื่อผ่านกระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางแล้ว ทั้งสองก็ให้อภัยซึ่งกันและกัน หันมาเป็นเพื่อนกัน ช่วยเหลือกัน และให้คำมั่นสัญญาว่าจะไม่หวนกลับมาทะเลาะกันอีก

อภิปรายผลการวิจัย

หลังจากที่มีการนำรูปแบบแนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียนในสถานศึกษา มาทดลองใช้ในสถานศึกษา ได้แก่ การคัดเลือกตัวแทนนักเรียน การฝึกอบรมให้ความรู้พื้นฐาน การฝึกทักษะการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง การศึกษาดูงานการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง การฝึกปฏิบัติจากสถานการณ์จริงในสถานศึกษา และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยมีคณะทำงานเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางเป็นผู้เจรจาไกล่เกลี่ยแล้ว พบว่า พฤติกรรมการใช้ความรุนแรงของนักเรียนไม่เพิ่มขึ้น และมีแนวโน้มที่จะลดลงเรื่อยๆ ทั้งนี้เพราะนักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีการขยายผล และประชาสัมพันธ์สู่เพื่อนๆ ทำให้นักเรียนบางส่วนเริ่มมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการลดความรุนแรงบ้างแล้ว ส่วนนักเรียนคู่กรณีที่เคยทะเลาะวิวาทกัน เมื่อผ่านกระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางแล้ว ทั้งสองก็ให้อภัยซึ่งกันและกัน หันมาเป็นเพื่อนกัน ช่วยเหลือกัน และให้คำมั่นสัญญาว่าจะไม่หวนกลับมาทะเลาะกันอีก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรศักดิ์ ชำนาญเวช (2550)

ที่ได้ทำการวิจัย “แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธี : กรณีศึกษาการทะเลาะวิวาทของวัยรุ่นในชุมชนชนบท” พบว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธีโดยบุคคลและกลุ่มบุคคล ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ เห็นด้วยมากที่สุด คือให้ความร่วมมือและค้นหาทางออกร่วมกัน ด้านแนวทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธีโดยครอบครัว มีความคิดเห็นด้วยระดับมาก คือร่วมกันป้องกันสื่อทุกประเภทที่ส่งเสริมการใช้ความรุนแรง รองลงมาคือประพุดิตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่วัยรุ่น ด้านแนวทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธีโดยชุมชน ในระดับเห็นด้วยมาก คือทุกคนในชุมชนช่วยกันสอดส่องดูแลความสงบเรียบร้อย ด้านแนวทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธีโดยองค์กรของรัฐหรือเอกชนในระดับเห็นด้วยระดับมาก คือ โรงเรียนจัดกิจกรรมให้นักเรียนฝึกปฏิบัติการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอย่างสันติวิธี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกใจ สุขะ (2546) นำเสนอโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ในการจัดปัญหาความรุนแรงในกลุ่มนักเรียนอาชีวศึกษา ระบุว่าปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นหลายทศวรรษ ส่วนใหญ่มักจะเกิดในสาขาช่างอุตสาหกรรม เพราะส่วนใหญ่มีแต่นักเรียนชาย นักเรียนกลุ่มนี้ไม่มีโอกาสทำกิจกรรมสร้างสรรค์เหมือนเด็กสายสามัญ เพราะส่วนใหญ่จะเรียนอยู่แต่ในห้อง ในรั้ว จึงก่อให้เกิดความเครียด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

- 1) ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนที่มีความรู้ความสามารถ เสียสละ เป็นผู้ที่มิจิตอาสา มีส่วนร่วมในการสมัครเข้าเป็นคณะทำงานเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในสถานศึกษาด้วย
- 2) การฝึกอบรมให้ความรู้พื้นฐาน ควรให้เวลากิจกรรมการปฏิบัติในเรื่องสถานการณ์ที่เป็นบทบาทสมมติให้มากที่สุด
- 3) การฝึกสถานการณ์จำลองควรให้ผู้ที่ได้แสดงบทบาทสมมติได้มีเวลาเตรียมตัวและได้รู้ล่วงหน้าว่าจะได้รับการเจรจาเรื่องอะไร เพื่อให้การแสดงบทบาทสมมตินั้นเหมือนจริงมากขึ้น
- 4) ควรศึกษาดูงานการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางในสถานที่หลายแห่ง เพื่อจะได้เปรียบเทียบกระบวนการและวิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางในแต่ละแห่ง
- 5) ในการปฏิบัติการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางว่าในการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางนั้น ควรจัดห้องสำหรับการเจรจาไกล่เกลี่ยไว้โดยเฉพาะ
- 6) ควรดำเนินการตามรูปแบบแนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียนในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและจริงจัง

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 17
และการสัมมนาวิชาการเพื่อเผยแพร่งานวิจัยสู่ชุมชน ครั้งที่ 5

- 1) ควรทำการศึกษาแนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียนในสถานศึกษาเฉพาะด้าน เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาแบบเจาะจงได้ตรงประเด็น
- 2) ควรเพิ่มระยะเวลาในการทำการศึกษาให้มากขึ้น เพื่อจะได้ข้อมูลนำมาเปรียบเทียบว่า เมื่อนำรูปแบบไปใช้ในสถานศึกษาแล้ว สามารถลดความรุนแรงในสถานศึกษาได้ มากน้อยเพียงใด
- 3) ควรนำแนวทางในการลดความรุนแรงของนักเรียนในสถานศึกษา โดยใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง ขยายผลสู่สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ต่อไป
- 4) ควรนำผลการศึกษาที่ได้ในครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการจัดทำคู่มือแนวทางการลดความรุนแรงของนักเรียนอาชีวศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- จิรศักดิ์ ชำนาญเวช. (2550). **แนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธี: กรณีศึกษาการทะเลาะวิวาทของวัยรุ่นในชุมชนชนบท**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร-มหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มหาวิทยาลัยอีสต์สัมชัญ. (2546). **สำรวจปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักวิจัยเอแบคโพลล์ มหาวิทยาลัยอีสต์สัมชัญ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชั่นส์.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2550). **นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประจำปีการศึกษา 2550**. ประชุมผู้บริหาร ณ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- สำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา. (2547). **รายงานการศึกษาสาเหตุการก่อเหตุทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวศึกษา: กรณีศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สุดใจ สุขะ. (2546). **การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ในการจัดการปัญหาและพัฒนาเยาวชนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของเยาวชนและชุมชน**. (รายงานการวิจัย). สถาบันองค์การพัฒนาเด็กและเยาวชนในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.